

**Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»**

Кафедра готельно-ресторанної та курортної справи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор _____
« ____ » _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Охорона праці в галузі»

спеціальність: 241 «Готельно-ресторанна справа»
Освітньо-професійна програма: «Курортна справа»
інститут, факультет: Факультет туризму

Робоча програма навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі» для студентів спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» (освітньо-професійна програма «Курортна справа»). 2022. 12 с.

Розробник:

Котенко Руслан Михайлович, доцент кафедри готельно-ресторанної та курортної справи, кандидат історичних наук.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри готельно-ресторанної та курортної справи

Протокол від 28.08.2022 р., № 1.

Завідувач кафедри готельно-ресторанної та курортної справи

Клапчук В.М.

«___»_____ 2022 р.

Схвалено Науково-методичною радою факультету туризму.

Протокол від «___»_____20___ р., № ___

Голова

Чорна Л.В.

«___»_____2022 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,0		Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність: 241 «Готельно-ресторанна справа» (Освітньо-професійна програма «Курортна справа»)	Рік підготовки:	
Змістовий модуль – 1		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання –			
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 аудиторних – 30 самостійної роботи студента – 60	Рівень вищої освіти: <u>магістр</u>	Лекції	
		16 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Індивідуальні завдання: 0 год.	
Вид контролю: <u>залік</u>			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1/2;
для заочної форми навчання – 1/8.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі» полягає у формуванні у майбутніх фахівців (спеціалістів та магістрів) умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі.

Завдання: вивчення дисципліни «Охорона праці в галузі» передбачає забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку. Вивчення дисципліни дозволить здійснити практичну підготовку студентів та оволодіти такими спеціальними професійними компетенціями (професійно-функціональні знання та вміння):

- ✓ готовність застосовувати сучасні методи дослідження і аналізу ризиків, загроз і небезпек на робочих місцях та виробничих об'єктах;
- ✓ здатність поставити завдання та організувати наукові дослідження з визначення професійних, виробничих ризиків, загроз на робочих місцях;
- ✓ обґрунтування і розробка безпечних технологій (в галузі діяльності);
- ✓ участь у проведенні розслідування нещасних випадків, аварій та професійних захворювань;
- ✓ розробка та проведення заходів щодо усунення причин нещасних випадків, з ліквідації наслідків аварій на виробництві;
- ✓ впровадження організаційних і технічних заходів з метою поліпшення безпеки праці;
- ✓ здатність та готовність до врахування положень законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці при виконанні виробничих та управлінських функцій;
- ✓ здатність до організації діяльності виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці;
- ✓ управління діями щодо запобігання виникненню нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві;
- ✓ впровадження ефективного розподілу функцій, обов'язків і повноважень з охорони праці у виробничому колективі;
- ✓ розробка і впровадження безпечних технологій, вибір оптимальних умов і режимів праці, проектування зразків техніки і робочих місць на основі сучасних технологічних та наукових досягнень в галузі охорони праці.
- ✓ розробка методичного забезпечення і проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці;
- ✓ надання допомоги та консультації працівників з практичних питань безпеки праці;
- ✓ готовність контролювати виконання вимог охорони праці в організації.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

Тема 1. Законодавча та нормативна база України про охорону праці

1. Основні законодавчі акти про охорону праці.
2. Основні положення законодавства України про працю та охорону праці.
3. Державні міжгалузеві та галузеві нормативні акти про охорону праці.
4. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці.

Тема 2. Організаційні основи та координація робіт з охорони праці в галузі

1. Органи державного управління охороною праці. Основні функції і завдання.
2. Організація служби охорони праці на підприємствах галузі.
3. Навчання з питань охорони праці.
4. Основні повноваження і права органів державного нагляду за охороною праці. Адміністративний та громадський контроль за охороною праці.
5. Відповідальність за порушення законодавства та нормативів.

Тема 3. Виробничий травматизм та професійні захворювання

1. Поняття виробничого травматизму.
2. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань на виробництві.
3. Методи вивчення причин травматизму.
4. Професійні захворювання.
5. Аналіз, прогнозування травматизму та професійної захворюваності.

Тема 4. Виробничі шкідливості. Повітря робочої зони

1. Гігієнічна класифікація праці.
2. Мікроклімат робочої зони. Гігієнічне нормування параметрів мікроклімату робочої зони.
3. Повітря робочої зони. Вентиляція та кондиціювання.
4. Санітарно-гігієнічне нормування забруднення. Гранично допустимі концентрації.
5. Загальні заходи та засоби попередження забруднення повітряного середовища.

Тема 5. Виробниче освітлення. Шум виробничих приміщень

1. Вплив освітлення на безпеку та продуктивність праці.
2. Основні поняття та гігієнічні вимоги до виробничого освітлення. Класифікація виробничого освітлення.
3. Технічна естетика. Система сигнально-запобіжних кольорів.
4. Вплив шуму на організм людини.
5. Класифікація шумів. Засоби і методи захисту від дії шуму.

Тема 6. Електробезпека

1. Загальні вимоги до виробничих процесів і обладнання.
2. Основні види ураження електричним струмом.
3. Фактори, що впливають на ступінь ураження струмом.
4. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом.

5. Системи засобів і заходів безпечної експлуатації електроустановок.

Тема 7. Пожежна профілактика

1. Основні нормативні документи, які регламентують вимоги щодо пожежної безпеки.

2. Пожежонебезпечні властивості матеріалів і речовин.

3. Категорії об'єктів за пожежовибухонебезпечністю.

4. Системи попередження пожеж та пожежного захисту.

5. Система організаційно-технічних заходів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Основні засади менеджменту												
Тема 1. Законодавча та нормативна база України про охорону праці	12	2	2	0	0	8	10	2	0	0	0	8
Тема 2. Організаційні основи та координація робіт з охорони праці в галузі	16	2	2	0	0	12	14	2	2	0	0	12
Тема 3. Виробничий травматизм та професійні захворювання	12	2	2	0	0	8	14	0	2	0	0	12
Тема 4. Виробничі шкідливості. Повітря робочої зони	14	4	2	0	0	8	12	0	0	0	0	12
Тема 5. Виробниче освітлення. Шум виробничих приміщень	12	2	2	0	0	8	12	0	0	0	0	12
Тема 6. Електробезпека	12	2	2	0	0	8	12	0	0	0	0	12
Тема 7. Пожежна профілактика	12	2	2	0	0	8	16	2	2	0	0	12
Разом за змістовим модулем 1	90	16	14	0	0	60	90	6	4	0	0	80

Всього годин	90	16	14	0	0	60	90	6	4	0	0	80

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1.	Законодавча та нормативна база України про охорону праці	2	-
2.	Організаційні основи та координація робіт з охорони праці в галузі	2	-
3.	Виробничий травматизм та професійні захворювання	2	2
4.	Виробничі шкідливості. Повітря робочої зони	2	-
5.	Виробниче освітлення. Шум виробничих приміщень	2	-
6.	Електробезпека	2	-
7.	Пожежна профілактика	2	2
	Всього:	14	4

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Законодавча та нормативна база України про охорону праці	8	8
2	Організаційні основи та координація робіт з охорони праці в галузі	12	12
3	Виробничий травматизм та професійні захворювання	8	12
4	Виробничі шкідливості. Повітря робочої зони	8	12
5	Виробниче освітлення. Шум виробничих приміщень	8	12
6	Електробезпека	8	12
7	Пожежна профілактика	8	12
	Всього:	60	80

9. Індивідуальні завдання

Виконання даного виду завдань навчальним планом не передбачено.

10. Методи навчання

1. Група методів організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1.1. Підгрупа за джерелом передачі навчальної інформації:

- словесні методи – розповідь, пояснення, бесіду, лекцію.

- наочні методи – ілюстрація, демонстрація
- практичні методи: досліди, лабораторні роботи.

1.2. Підгрупа за логікою передачі та сприймання навчальної інформації:

- Індуктивні методи. Втілюються за принципом: від часткового до загального, від конкретного до абстрактного.
- Дедуктивний метод активніше розвиває абстрактне мислення, сприяє засвоєнню навчального матеріалу на основі узагальнень.

1.3. Підгрупа за ступенем самостійного мислення студентів у процесі оволодіння знаннями, формуванням умінь і навичок:

- репродуктивні методи – відтворена репродукція як засіб повторення готових зразків або робота за готовими зразками;
- творчі, проблемно-пошукові методи визначають порівняно вищий щабель процесу навчання, особливо там, де він організований на вищому, ніж у масовій школі, рівні. Проблемно-пошукова методика, на відміну від репродуктивної, пояснювально-ілюстративної, має спиратися на самостійну, творчу пізнавальну діяльність студентів.

1.4. Підгрупа за ступенем керівництва навчальною роботою:

- навчальна робота під керівництвом викладача – самостійна робота в аудиторії;
- самостійна робота студентів поза контролем викладача – самостійна робота вдома.

2. Група методів стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

2.1. Підгрупа методів стимулювання інтересу до навчання:

- створення ситуації інтересу при викладанні того чи іншого матеріалу;
- ділові ігри як метод для стимулювання та формування інтересу до знань (ігри-подорожі, вікторини тощо);
- навчальні дискусії як інтерес до предмету;
- аналіз життєвих ситуацій як метод застосування теоретичних знань на практиці.

2.2. Підгрупа методів стимулювання обов'язку й відповідальності:

- вимоги до вивчення предмета (орфографічні, дисциплінарні, організаційно-педагогічні). Їх виконання привчає студентів до дисциплінованості, що є головним у використанні цих методів, хоча даний аспект вивчено в дидактиці недостатньо;
- заохочення та покарання в навчанні: оцінка студента за успіхи, усне схвалення та осуд педагога. Внутрішній закон кожного педагога – не користуватись антипедагогічними прийомами: виведення з заняття, виставлення негативної оцінки за поведінку, фізичне покарання тощо.

3. Група методів контролю, самоконтролю, взаємоконтролю, корекції та взаємокорекції:

- соціальні, пов'язані з готовністю брати на себе відповідальність, бути активним у прийнятті рішень у суспільному житті, у врегулюванні конфліктів ненасильницьким шляхом, у функціонуванні й розвитку демократичних інститутів суспільства;

- полікультурні – стосуються розуміння несхожості людей, взаємоповаги до їхньої мови, релігії, культури тощо;
- комунікативні – передбачають опанування важливого в роботі та суспільному житті усного й писемного спілкування, оволодіння кількома мовами;
- інформаційні, зумовлені зростанням ролі інформації в сучасному суспільстві та передбачають оволодіння інформаційними технологіями, вміннями здобувати, критично осмислювати та використовувати різноманітну інформацію;
- саморозвитку та самоосвіти, пов'язані з потребою та готовністю постійно навчатися як у професійному відношенні, так і в особистому та суспільному житті;
- компетенції, що реалізуються у прагненні та здатності до раціональної продуктивної, творчої діяльності.

4. Група бінарних, інтегрованих (універсальних) методів навчання:

- бінарні – подвійні, коли метод і форма зливаються в єдине ціле або два методи поєднуються в один;
- інтегровані (універсальні) – це поєднання трьох-п'яти методів у єдине ціле під час організації навчання.

11. Методи контролю

- 1) усне, опитування на лабораторних заняттях;
- 2) письмова перевірка лабораторних робіт;
- 3) індивідуальні завдання.
- 4) залік, екзамен.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Види навчальної роботи											Підсумковий тестовий контроль (залік)	Сума
Поточний контроль							Практичні завдання		Тестовий контроль			
Семінар1	Семінар2	Семінар3	Семінар4	Семінар5	Семінар6	Семінар7	П Р 1	П Р 2	ТК-1	ТК-2		
5	5	5	5	5	5	10	5	5	10	10	20	
Max= 50							Max= 10		Max= 20		Max= 20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І. П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум : Навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2009. 540 с.
2. Курортна справа (самостійна робота студентів) : Навчально-методичний посібник / [Клапчук В.М. та ін.] / [За ред. проф. В.М. Клапчука] / Факультет туризму, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ : «Фоліант», 2018. 147 с.

14. Рекомендована література

Базова

3. Ткачук К. Н., Халімовський М. О., Зацарний В. В. та ін. Основи охорони праці : Підручник. 2-ге вид., допов. і перероб. Київ : Основа, 2006. 444 с.

4. Протоєрейський О. С, Запорожець О. І. Охорона праці в галузі : Навчальний посібник. Київ : Книжкове вид-во НАУ, 2005. 268 с.
5. Основи охорони праці : Підручник / [За ред. проф. В.В. Березуцького] / Харків : Факт, 2005. 480 с.
6. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці : Навчальний посібник. 4-те вид., допов. і перероб. Київ : Університет «Україна», 2009. 295 с.
7. Третьяков О.В., Зацарний В.В., Безсонний В.Л. Охорона праці : Навчальний посібник з тестовим комплексом на CD / [за ред. К.Н. Ткачука] / Київ : Знання, 2010. 167 с. + компакт-диск.
8. Гогіташвілі Г. Г., Карчевські Є.-Т., Лапін В. М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами : Навчальний посібник. Київ : Знання, 2007. 367 с.
9. Охорона праці в будівництві : Навчальний посібник / [за редакцією Коржика Б.М. і Іванова В.М.] / Харків : Форт, 2010. 388 с.
10. Березюк О. В., Лемешев М. С. Охорона праці в галузі радіотехніки : Навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2009. 159 с.
11. Ярошевська В.М., Чабан В.Й. Охорона праці в будівельній галузі : Навчальний посібник. Рівне : НУВГП, 2005. 313 с.

Допоміжна

12. ДБН В.2.5-28-2006 «Природне і штучне освітлення».
13. ДСанПіН 3.3.6.096-2002 Державні санітарні норми і правила при роботі з джерелами електромагнітних полів.
14. ДСН 3.3.6.042-99 Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень.
15. ДСН 3.3.6.037-99 Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку.
16. ДСН 3.3.6.039-99 Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації.
17. НПАОП 0.00-1.28-10 Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин. Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010р. № 65.
18. НПАОП 0.00-2.23-04 «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат». Постанова Кабінету Міністрів України від 27 червня 2003 р. № 994.
19. НПАОП 0.00-8.24-05 «Перелік робіт з підвищеною небезпекою». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.
20. ДСТУ 2293-99 «Охорона праці. Терміни та визначення основних понять».
21. Гігієнічні нормативи ГН 3.3.5-8-6.6.1-2002 «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу». Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 27.12.2001 № 528.
22. Директива Ради Європейських Співтовариств 89/391/ЕЕС «Про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки й гігієни праці працівників».

23. Конвенція МОП 187 «Про основи, що сприяють безпеці й гігієні праці».
24. Міжнародний стандарт SA8000: 2001 «Соціальна відповідальність».
SAI SA8000: 2001 Social Accountability International.
25. Міжнародний стандарт ISO 26000:2010 – «Настанова по соціальній відповідальності». ISO 26000: 2010 (Draft) Guidance on Social Responsibility.
26. Міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007 Occupational health and safety management systems – Requirements. Системи менеджменту охорони праці – Вимоги.
27. Міжнародний стандарт OHSAS 18002, Guidelines for the implementation of OHSAS 18001. Настанова по впровадженню OHSAS 18001.